บทที่ 6
ผลการศึกษาจากฐานทรัพยากรนา

6.1 บริบทชุมชน

ระบบความสัมพันธ์ของชุมชน

1) พื้นที่บ้านชะเมา ตำบลนาเกตุ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.1 ประวัติความเป็นมา

- เดิมทีบ้านชะเมาเกิดจากการอพยพของครอบครัวพุทธจากจังหวัดพัทลุงเดินทางมาร่วมกับพี่น้องอิสลาม 2 – 3 ครอบครัว พื้นที่ตรงนี้มีต้นชะเมามากมายและต้นใหญ่มาก ๆ คนพุทธเรียกว่า "ชะเมา" คนมุสลิมเรียกว่า "ชะมา" จนติดปากเรียกตามกันมา ส่วนทวดของหมู่บ้านเป็นอิสลามชื่อโต๊ะชะมา ทำให้พี่น้องบ้านชะเมาไม่ทะเลาะกัน อยู่กันฉันท์พี่น้องไม่ว่าพุทธหรือมุสลิมสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนของที่ใช้ถวายทวดนั้นจะเป็นกล้วยกับลูกปะทัด

- บ้านชะเมาเป็นหมู่บ้านดีเด่นหลาย ๆ สาขา เช่น กลุ่มแม่บ้าน หมู่บ้านสาธารณสุขดีเด่น เป็นต้น

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	จดบ้านควนดิน ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก
ทิศใต้	จดบ้านหรั่ง ตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์
ทิศตะวันตก	จดตำบลบางโกระ อำเภอท่าเรือ
ทิศตะวันออก	จดบ้านลาแม ตำบลนาเกตุ

1.3 เนื้อที่

- มีเนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่

1.4 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรประมาณ 1,200 คน

1.5 ศาสนา

- ประชากรนับถือศาสนาพุทธ 50 เปอร์เซ็นต์ และศาสนาอิสลาม 50 เปอร์เซ็นต์

1.6 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนมีประมาณ 120 ครัวเรือน

Prince of Songkla University Pattani Campus

2. พื้นที่บ้านป่ากัน ตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2.1 ประวัติความเป็นมา

เดิมทีหมู่บ้านนี้มีสภาพเป็นป่าทึบ มีคูน้ำลึก เริ่มก่อตั้งในปี พ .ศ . 2445 หรือประมาณ 100 ปีมาแล้ว บุคคลกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งคือผู้ใหญ่บ้านหนุ่ม ศรีเจริญและยายยิ้ม ศรีเจริญ อพยพมาจากบ้านม่วง อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา เพราะความยากจนต้องการที่ดินทำกินใหม่ สภาพทางภูมิศาสตร์เดิมมีสภาพเป็นป่าทึบ มีคูน้ำสองข้างทาง ถนนภายในหมู่บ้านเคยเป็นคลองมาก่อน ปัจจุบันคูน้ำกลายเป็นถนนของหมู่บ้าน ถนนในหมู่บ้านเดิมเป็นทางเดินในป่า ต่อมา พ.ศ. 2500 เปลี่ยนสภาพเป็นถนนลูกรังมีความยาวประมาณ 2 กิโลกรัม

2.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	จดหมู่ 7 บ้านหรั่ง ตำบลมะกรูด
ทิศใต้	จดถนนเพชรเกษม
ทิศตะวันตก	จดหมู่ 5 บ้านล้อแตก ตำบลบางโกระ
ทิศตะวันออก	จดหมู่ 6 ตำบลมะกรูด

2.3 จำนวนประชากร

- ประชากรมีประมาณ 756 คน

2.4 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนมีประมาณ 245 ครัวเรือน

2.5 ศาสนา

- ประชากรนับถือศาสนาพุทธ 100 เปอร์เซ็นต์

2.6 อาชีพ

1. อาชีพทำนา เป็นอาชีพหลัก
2. อาชีพรับจ้าง เป็นอาชีพรอง
3. อาชีพอื่นๆ เช่น ทำสวน รับราชการ ค้าขาย เป็นต้น

3. พื้นที่บ้านโคกมะม่วง ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

3.1 ประวัติความเป็นมา

- บ้านโคกมะม่วงเดิมที่บ้านท่าแพรก มีตลาดนัด มีบ่อนชนไก่ บ่อนชนโค เป็นหมู่บ้านตั้งอยู่ริมแม่น้ำเป็นเสมือนเมืองท่าค้าขาย การเดินทางของประชาชนอาศัยทางน้ำเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกัน ต่อมาย้ายหมู่บ้านเดิมจากบ้านท่าแพรกมาตั้งถิ่นฐานใหม่ ห่างจากที่เดิมประมาณ 2 กิโลเมตร สาเหตุที่ย้ายมาเนื่องจากบ้านท่าแพรกอยู่ริมน้ำพื้นที่ท่าจะขยายหมู่บ้านคับแคบตลิ่งถูกกัดเซาะพังทลายทุกปี บริเวณที่ย้ายหมู่บ้านมาตั้งหลักแหล่งใหม่มีต้นมะม่วงใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นไม้ว่า บ้านโคกมะม่วง ต่อมาชาวบ้านมีจิตศรัทธาได้ร่วมกันสร้างวัดขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ

Prince of Songkla University Pattani Campus

โดยท่านปลัดหนูเงินเจ้าอาวาสองค์แรก มีท่านทิดแก้ว ท่านบุญ ท่านพุธ ท่านดำ เป็นเจ้าอาวาสต่อๆ กันมาเป็นลำดับ ปัจจุบันมีท่านสมบูรณ์เป็นเจ้าอาวาสวัด

- บ้านโคกมะม่วง มีผู้นำมาแล้ว 4 คน คนแรก คือท่านขุนวิมล ปัจจุบันมีเชาว์ คงชูดวง เป็นกำนันปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎรในหมู่บ้าน ราษฎรส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพหลัก คือการทำนา

3.2 สภาพทั่วไป

- บ้านโคกมะม่วง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอตากใบประมาณ 5 กิโลเมตร

3.3 ภูมิประเทศ

- สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร

3.4 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรของบ้านโคกมะม่วงมีประมาณ 698 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 329 คน และหญิงจำนวน 369 คน

3.5 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนของบ้านโคกมะม่วงมีประมาณ 258 คน

3.6 ศาสนา

- ประชากรบ้านโคกมะม่วงถ้วนนับถือศาสนาพุทธ 100 %

3.7 อาชีพ

- อาชีพด้านการเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และหัตถกรรม
- อาชีพรับราชการ และอาชีพรับจ้าง
- อาชีพค้าขาย และอาชีพอื่นๆ

3.8 รายชื่อผู้นำ

- นายสุพงษ์ เทพพรหม

Prince of Songkla University Pattani Campus

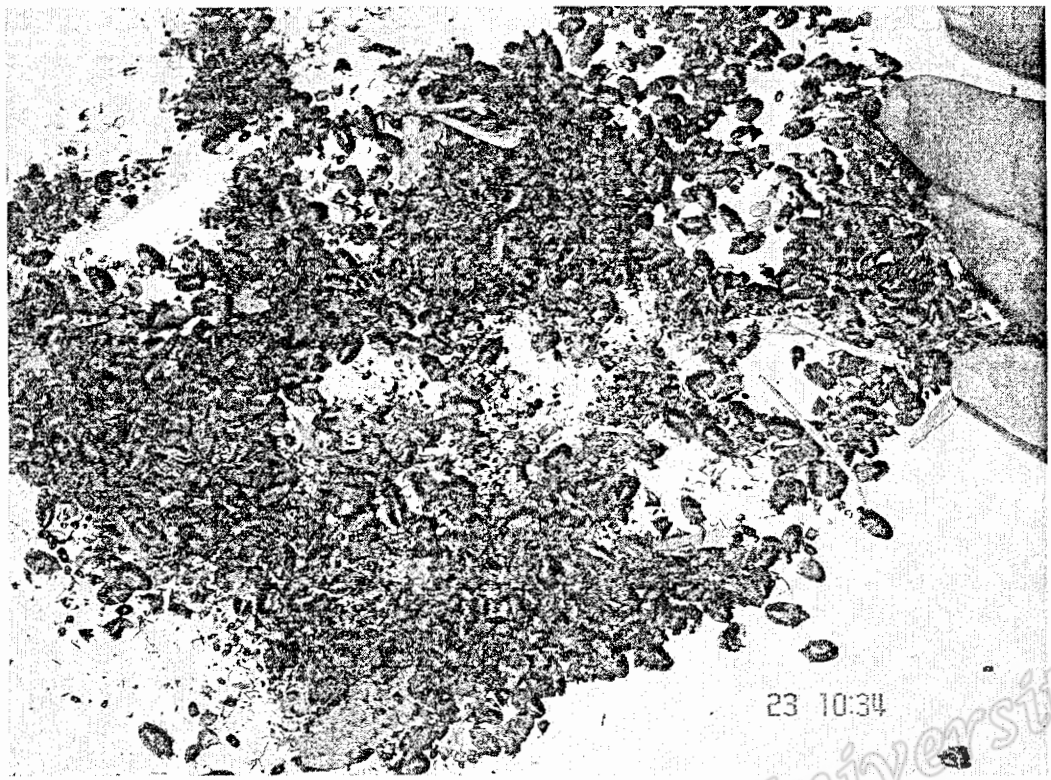

ภาพที่ 28 : แมลงสิง แมลงศัตรูในนาข้าว

ภาพที่ 29 : การจัดเวที พื้นที่บ้านโคกมะม่วง ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

Songkla University Pattani Campus

4. พื้นที่บ้านโคกยาง ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

4.1 ประวัติความเป็นมา

- บ้านโคกยางเป็นชื่อบ้านหมู่ 5 ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นชื่อเรียกตามสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านเนื่องจากในอดีตมีผู้อพยพได้อพยพได้เข้าไปตั้งหมู่บ้านอยู่บนที่ราบริมคลองที่มีต้นยางใหญ่อยู่บนเนินดิน (โคก) บนที่ราบที่เป็นที่ตั้งหมู่บ้าน ผู้คนในสมัยนั้นได้ใช้เป็นที่สังเกตในการเดินทางสัญจรไปมาของคนในหมู่บ้าน จึงเรียกชื่อบ้านนี้ว่า "บ้านโคกยาง"

4.2 สภาพทั่วไป

- บ้านโคกยาง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอตากใบ ประมาณ 5 กิโลเมตร

4.3 ภูมิประเทศ

- สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร

4.4 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรของบ้านโคกยางมีประมาณ 1,346 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 656 คนและหญิงจำนวน 690 คน

4.5 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนของบ้านโคกยางมีประมาณ 297 คน

4.6 ศาสนา

- ประชากรบ้านโคกมะม่วงล้วนนับถือศาสนาพุทธ 100 %

4.7 อาชีพ

- อาชีพด้านการเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และหัตถกรรม

- อาชีพรับราชการและอาชีพรับจ้าง

- อาชีพค้าขายและอาชีพอื่น ๆ

5. พื้นที่บ้านวัดพระพุทธ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดปัตตานี

5.1 ประวัติความเป็นมา

- ในอดีตที่ผ่านมาหมู่ที่ 3 บ้านใหญ่เป็นหมู่บ้านไทยพุทธล้วนๆ มีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยปะปนอยู่น้อยมาก วิถีชีวิตของชุมชนอยู่กันฉันท์พี่ฉันท์น้องมีอะไรก็ขอแรงกัน ให้ความช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อเสร็จจากการงานก็จัดให้มีการเลี้ยงอาหารคาวหวาน มีการละเล่นเป็นที่สนุกสนาม ผู้ชายเมื่อครบบวชก็จะต้องบวชเพราะพ่อแม่คอยบังคับให้บวชเพื่อทดแทนคุณพ่อแม่ บางครอบครัวนำลูกชายพาไปฝากให้อยู่ที่วัด เพื่อไปศึกษาหาความรู้จากพระในวัด เมื่อครบกำหนดเข้าโรงเรียนก็จะเข้าเรียนในโรงเรียน ลูกหลานที่บวชเป็นพระเมื่อครบกำหนดตามที่ตั้งใจบวชก็สึกออกมา และไปสู่ขอหญิงสาวแต่งงานสร้าง

Prince of Songkla University Pattani Campus

ครอบครัว ส่วนใหญ่จะแต่งงานกันในหมู่บ้านเดียวกัน ครอบครัวใดที่มีพี่น้องหลายคนก็จะแยกย้ายขยับขยายไปสร้างบ้านใหม่ซึ่งก็อยู่ในละแวกเดียวกันของครอบครัวของตนเอง ซึ่งมีเป็นบ้านหลังเดิมเป็นบ้านใหญ่ จึ่งเรียกหมู่บ้านนี้ว่า "บ้านใหญ่" หมู่บ้านนี้เป็นที่ตั้งของวัดพระพุทธ บางครั้งก็เรียกขานหมู่บ้านนี้ "บ้านวัดพระพุทธ"

5.2 สภาพทั่วไป

- บ้านวัดพระพุทธ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอตากใบ ประมาณ 5 กิโลเมตร

5.3 ภูมิประเทศ

- สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร

5.4 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรของบ้านโคกยางมีประมาณ 1,163 คน แบ่งเป็นชาย 583 คน และหญิงจำนวน 580 คน

5.5 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนของบ้านโคกยางมีประมาณ 416 คน

5.6 ศาสนา

- ประชากรบ้านโคกมะม่วงล้วนนับถือศาสนาพุทธ 100 %

5.7 อาชีพ

- อาชีพด้านการเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และหัตถกรรม

- อาชีพรับราชการ และอาชีพรับจ้าง

- อาชีพค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ

6. พื้นที่ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

6.1 ประวัติความเป็นมา

- ประวัติความเป็นมาของตำบลพร่อน ตำบลพร่อนก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2378 ตั้งอยู่ทางทิศทางตะวันตกของอำเภอเมืองยะลา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและมีเนินเขาเตี้ยๆ เหมาะแก่การทำการเกษตร

- คำว่า พร่อน ซึ่งใช้เป็นชื่อตำบลนั้นได้มีเรื่องเล่าสืบกันว่าในอดีตที่ผ่านมามีนายพรานคนหนึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการล่าสัตว์ป่ามาก ชาวบ้านเรียกนายพรานนี้ว่าโต๊ะเพชรหรือโต๊ะพราน และอาณาบริเวณบ้านที่นายพรานอยู่นั้น ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านพราน ต่อมาได้เพี้ยนเป็นพร่อน ซึ่ง ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของหมู่ที่ 1 บ้านพร่อน ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งเมื่อทางราชการได้แบ่งการปกครองเป็นตำบลจึงได้ชื่อหมู่บ้านพร่อนเป็นชื่อตำบลพร่อนจนถึงปัจจุบัน ตำบลพร่อนมี 6 หมู่บ้าน คือ

Prince of Songkla University Pattani Campus

1. บ้านพร่อน มีครัวเรือน 71 ครัวเรือน ชาย 185 คน หญิง 189 คน
2. บ้านดูซง มีครัวเรือน 174 ครัวเรือน ชาย 419 คน หญิง 429 คน
3. บ้านตาลา มีครัวเรือน 216 ครัวเรือน ชาย 501 คน หญิง 489 คน
4. บ้านท่าจัง มีครัวเรือน 92 ครัวเรือน ชาย 213 คน หญิง 232 คน
5. บ้านควน มีครัวเรือน 131 ครัวเรือน ชาย 337 คน หญิง 387 คน
6. บ้านจาหนัน มีครัวเรือน 177 ครัวเรือน ชาย 605 คน หญิง 621 คน

6.2 สภาพทั่วไป

- ตำบลพร่อน มีสภาพเป็นเนินเขาสูงต่ำสลับกันทางด้านตะวันออก และค่อยๆ ลาดต่ำลงเป็นทราย จนเป็นที่ลุ่มบางส่วน

ที่ตั้งและอาณาเขต

- ทิศเหนือ จดตำบลลำใหม่และตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- ทิศใต้ จดตำบลลิดล และตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- ทิศตะวันออก จดตำบลท่าสาป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- ทิศตะวันตก จดตำบลลำใหม่ และตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

6.3 ลักษณะภูมิประเทศ

- ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพเป็นเขาสูงต่ำสลับกันทางด้านตะวันออกและค่อยๆลาดต่ำลงเป็นที่ราบจนกระทั่งเป็นที่ลุ่มบางส่วนได้แก่ บริเวณ หมู่ 4, 5 ,6 เป็นที่ราบได้แก่ หมู่ 1, 2, 3 และเป็นที่ลุ่มน้ำขังทุกปี คือ หมู่ 3, 5, 6 บางส่วน

6.4 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรทั้งสิน 3,950 คน แยกเป็นชาย 1,930 คน เป็นหญิง 2,020 คน

6.5 ศาสนา

- ประชากรจะนับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ

6.6 อาชีพ

- อาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวน
- อาชีพเสริม ได้แก่ การทำผ้าคลุมผม และทำขนม

6.7 สถาบันทางสังคม

- องค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน 1 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง
- มัสยิด 6 แห่ง
- สถานีอนามัยบ้านตาสา 1 แห่ง

Prince of Songkla University Pattani Campus

6.8 รายชื่อผู้นำ

- นายมะรอบี ดือเระ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล.
- นายมะหะมุ ดือเระ	กำนัน
- นายมาหะ ตาเยะ	ผู้ใหญ่บ้าน
- นายมะ มะโระ	โต๊ะอิหม่าม

7. พื้นที่บ้านหรั่ง ตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

7.1 ประวัติความเป็นมา

- ชาวบ้านเล่าต่อกันมาว่าสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งหรือชาวต่างชาติ คาดว่าจะเป็นชาวอเมริกันใช้ได้เส้นทางในหมู่บ้านเป็นเส้นทางในการเดินเดินทัพ แต่ได้มาหยุดทัพในหมู่บ้านพักหนึ่ง (ไม่ทราบว่านานเท่าไหร่) ชาวบ้านจึ่งเรียกว่า " บ้านฝรั่ง" ต่อมาเพี้ยนเป็น "บ้านหรั่ง" เริ่มก่อตั้งบ้านเรือนประมาณ 150 ปี มาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากบ้านมะกรูด และชาวละแวกใกล้เคียงกันมาจับจองที่ดินและตั้งชุมชน

- สภาพภูมิศาสตร์เดิมเป็นป่ารกเป็นที่นาและมีการปลูกยางพาราพันธุ์พื้นเมือง ปัจจุบันเปลี่ยนสวนยางพันธ์ดี พื้นที่ได้ปรับปรุงเป็นที่อยู่อาศัยบางส่วน

- ถนนในหมู่บ้านเปลี่ยนจากถนนลูกรังเป็นถนนลาดยางเมื่อ พ.ศ. 2536 ความยาวประมาณ 7 เมตร

7.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านโพธิ์ บ้านมะกรูด
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านชะเมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับถนนสายยะลา-ปัตตานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านป่ากันและล้อแตก

7.3 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรของบ้านหรั่งมีประมาณ 1,020 คน

7.4 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนมีประมาณ 245 ครัวเรือน
- ประชากรจะนับถือศาสนาพุทธเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์

7.6 รายชื่อผู้นำ

- นายธวัช แสงอรุณ	ผู้ใหญ่บ้าน
- นายสิงห์ แดงเย็น	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- นายจักรพันธ์ ทับทิม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

Prince of Songkla University Pattani Campus

7.7 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. นายทวิล พรหมบุตร

2. นางดวงเดือน กล้าขยัน

7.8 กลุ่มต่างๆ ได้แก่

- กลุ่มทำนาน้ำตม
- กลุ่มสบู่สมุนไพร
- กลุ่มผักปลอดสารพิษ
- กลุ่มหมักน้ำปลา
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า

8. พื้นที่บ้านท่ากุโบร์ ตำบลปุโละปูโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

8.1 ประวัติความเป็นมา

- บ้านท่ากุโบร์เป็นหมู่บ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนไม่มากประมาณ 600 กว่าคน หมู่บ้านแห่งนี้อยู่ติดกับแม่น้ำลำคลอง แต่เดิมคลองแห่งนี้ไม่มีสะพาน ต้องใช้เรือหรือลุยน้ำข้ามไปอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งมีสะพานเป็นตัวเชื่อมที่จะข้ามไปอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งท่าที่จะข้ามไปจะอยู่ตรงกับหลุมฝังศพหรือมุสลิมเรียกว่า "กุโบร์" และคนสมัยก่อนก็ได้ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านท่ากุโบร์จึงเรียกมาจนถึงปัจจุบัน

8.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

- บ้านท่ากุโบร์เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลบุโละปูโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อยู่ห่างจากตัวอำเภอหนองจิกประมาณ 14 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลตุยง

ทิศใต้ ติดต่อกับหมู่ 3 ตำบลปูโละปูโย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลลิปะสะโง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่ 6 ตำบลปูโละปูโย

8.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ในตำบลปูโละปูโยมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มลาดจากตะวันตกลงสู่ตะวันออก เหมาะแก่การทำเกษตรเป็นอย่างมาก ประชาชนส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักในการทำนาข้าวและการเพาะปลูกเพื่อเป็นรายได้เลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งมีพื้นที่ด้านการเกษตร ประกอบอาชีพทั้งหมด 13,090 ไร่ ร้อยละ16.60 ของพื้นที่ทั้งหมด

8.4 สภาพภูมิอากาศ

ภูมิอากาศมี 2 ฤดู ได้แก่

Prince of Songkla University Pattani Campus

1. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - มีนาคม โดยการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกรับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน จะมี ฝนตกชุกปานกลาง ระยะหลังได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม – มกราคม ระยะนี้ฝนตกชุกมาก

2. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายนได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

8.5 จำนวนประชากร

- จำนวนประชากรของบ้านท่ากุโบร์มีประมาณ 680 คน

8.6 จำนวนครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนของบ้านท่ากุโบร์มีประมาณ 109 ครัวเรือน

8.7 ศาสนา

- ประชากรของบ้านท่ากุโบร์ล้วนนับถือศาสนาอิสลาม 100 %

8.8 อาชีพ

- อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน เช่น ทำนา ทำไร่
- อาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวและคนวัยทำงานที่จะไปทำงานยังต่างจังหวัดและต่างประเทศ
- อาชีพรับราชการและค้าขาย เป็นอาชีพส่วนน้อยและเฉพาะคนมีการศึกษาเท่านั้น

9. พื้นที่บ้านปาแดลางา ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

9.1 ประวัติความเป็นมา

- คนสมัยโบราณทำสงครามกับคนที่นี้ ซึ่งคนที่มาทำสงครามมาจากกำปงลางาและ สมัยนี้เรียกว่า บ้านปาแดลางา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนทำไร่ และได้สืบทอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน

9.2 ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม

9.3 ระบบการสื่อสาร

- ระบบการสื่อสารของชุมชนจะใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังใช้เวทีการพบปะแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัจจุบันที่ร้านน้ำชา วัด ศาลาอเนกประสงค์และที่มัสยิด จะมีการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ทางด้านศาสนาเป็นประจำหลังจากละหมาดวันศุกร์

9.4 ระบบความคิดและความเชื่อของชุมชน

- ความเชื่อของชุมชนในการทำนา เมื่อต้นข้าวสุกและได้เวลาเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะเก็บพันธุ์ข้าวที่ทุ่งนามาหนึ่งกำและพันธุ์ข้าวที่เก็บนั้นจะตั้งอยู่บนที่สูงที่สุดในยุ้งข้าว เพื่อใช้เป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป นอกจากนี้ทางศาสนาพุทธยังมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีรับเทวดา ซึ่งจะทำในเดือนห้าหลังจากเก็บเกี่ยวข้าว

Prince of Songkla University Pattani Campus

โดยการนิมนต์พระมาทำพิธีทางศาสนาและหุงข้าวที่เก็บเกี่ยวใหม่มาถวายพระ สำหรับศาสนาอิสลามจะมีพิธีกินข้าวใหม่ (มาแกนาซิบารู) สามารถทำได้หลายรูปแบบอาจจะนำข้าวไปทำเส้นขนมจีน หรือทำกับข้าวเลี้ยงชาวบ้าน

9.5 ระบบการช่วยเหลือตนเองของชุมชน

- การช่วยเหลือตนเองของชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยเหลือตนเองในระดับเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป หรืออาชีพรับราชการซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม จากสถานการณ์ปัจจุบันถึงแม้ว่าอาชีพรับราชการจะมีความเสี่ยงเนื่องจากเป็นเป้าหมายของผู้ก่อความไม่สงบ แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่มั่นคง ในด้านการประกอบอาชีพทำนานั้นหากประสบปัญหาความขัดแย้งขึ้น เช่น ปัญหาวัวของชาวบ้านมากินต้นข้าวในทุ่งนา ถ้าวัวกินต้นข้าวมากเกินไปก็จะให้เจ้าของวัวซื้อปุ๋ยมาให้พอสมควร นับได้ว่าเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขกันได้ สามารถประนีประนอมกันได้โดยชาวบ้านจะช่วยเหลือและพูดคุยกันเองโดยมีผู้นำศาสนา (โต๊ะอีหม่าม) หรือบุคคลอื่นที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือมาทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐ

9.6 ทุนมนุษย์ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสถาบันของชุมชน

1. ทุนมนุษย์ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น หมอพื้นบ้าน ได้แก่

- หมอทำศพแบบโบราณมีทั้งพุทธและมุสลิม
- หมอตำแย (โต๊ะบีแด) ที่ผ่านการอบรมจากสาธารณสุข
- หมอไหว้ภูมิเจ้าที่
- หมอนวดแผนโบราณ
- หมอขวัญนาค คู่บ่าวสาว

2. ทุนทางวัฒนธรรม อันเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน จำแนกตามศาสนาได้ดังนี้

ชุมชนพุทธมีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดมา ได้แก่

- วันสาร์ท
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา
- วันสงกรานต์
- วันผู้สูงอายุ

ชุมชนมุสลิมมีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดมา ได้แก่

- วันเมาลิด
- วันรายาอิดิลฟิตรี
- วันรายาอิดิลอัฎฮา

Prince of Songkla University Pattani Campus

- วันอาชูรอ
- ประเพณีเข้าสุนัต

3. ทุนทางสถาบันที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่

- สถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนตาดีกา สอนศาสนาอิสลาม
- สถาบันทางศาสนา เช่น มัสยิด วัด

9.7 โครงสร้างอำนาจของชุมชน

- โครงสร้างอำนาจที่ชุมชนให้ความเคารพและนับถือ เป็นบุคคลที่ชุมชนให้การยอมรับ มีทั้งบุคคลที่เป็นผู้นำทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำทางศาสนา เช่น โต๊ะอิหม่าม และผู้นำธรรมชาติ บุคคลเหล่านี้ล้วนมีผลต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านการดำรงชีวิต ให้คนในชุมชนปฏิบัติประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีงามตามประเพณีของแต่ละท้องถิ่น หรือด้านการประกอบอาชีพให้คนในชุมชนสามารถประกอบอาชีพอย่างมีความสุข ความสะดวกสบาย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่คิดทุจริต นับได้ว่าโครงสร้างอำนาจของชุมชนมีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ชุมชนจึงจะมีความสันติสุข

9.8 กลุ่มและเครือข่ายที่เป็นศักยภาพของชุมชน

- กลุ่มที่เป็นศักยภาพของชุมชน ในจังหวัดปัตตานีมีกลุ่มทำนาพญาตานี กลุ่มทำนา น้ำตม และกลุ่มผู้ใช้น้ำที่ยังมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งและดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการทำนาอยู่ ส่วนจังหวัดนราธิวาส มีกลุ่มปักผ้าในโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่ยังไม่เด่นชัดมากนัก แต่ยังคงมีการรวมกลุ่ม เช่น บ้านป่ากันมีกลุ่มปลูกผัก กลุ่มแปรรูปพืชผัก-ผลไม้ตามฤดูกาล กลุ่มปลาส้ม กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงวัว หรือบ้านหรั่งมีกลุ่มสบู่สมุนไพร กลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มหมักน้ำปลา กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า

9.9 ทุนของรัฐที่มีในชุมชน

- โครงการของรัฐที่มีในชุมชนนั้นมีหลายลักษณะด้วยกัน เช่น โครงการส่งเริมคุณภาพชีวิตระดับตำบล โครงการอยู่ดีมีสุข โครงการ SML ซึ่งโครงการเหล่านี้รัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ แล้วให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ

9.10 การบูรณาการร่วมกันระหว่างทุนของชุมชนกับทุนของรัฐในชุมชน

- การบูรณาการร่วมกันระหว่างรัฐและชุมชนในการดำเนินภายใต้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนตัวอย่างเช่น บ้านหรั่ง ตำบลมะกรูดมีการร่วมกลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มหมักน้ำปลา กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มทำนาหว่านน้ำตม ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะดำเนินการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นทุนดั้งเดิมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทุนที่ดิน ทุนแรงงาน ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน โดยรัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลืองบประมาณและติดตามเพื่อขยายผลต่อไป

Prince of Songkla University Pattani Campus

นอกจากนี้ตำบลพร่อน จังหวัดนราธิวาสมีกลุ่มข้าวสังหยด โดยปลูกข้าวพันธุ์สังหยดแล้วจำหน่ายกิโลกรัมละ 25 บาท กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพในโครงการอยู่ดีมีสุข กลุ่มทำดอกไม้จันทน์ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ล้วนต้องอาศัยทุนของชุมชนทั้งสิ้นในระดับเบื้องต้น จากนั้นรัฐมาร่วมกันสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานสมบูรณ์ต่อไป

9.11 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีต ถึงแม้ว่าสมัยก่อนชาวบ้านจะทำนาโดยไถนากับวัว ควาย ทำนาแบบปักดำ ใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยค้างคาว เก็บเกี่ยวข้าวกับแกระ จากนั้นจะนำไปนวดโดยใช้เท้าเหยียบและนำไปสีเป็นข้าวซ้อมมือ แต่ ณ ปัจจุบันเมื่อเทคโนโลยีเข้ามาทำให้รูปแบบการทำนาเปลี่ยนไปประกอบกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยในการดำรงชีวิตเปลี่ยนไป ทำให้ชาวบ้านหันมาใช้เครื่องจักรในการทำนา โดยใช้รถไถเดินตามหรือรถไถล้อยาง ทำนาแบบหว่านน้ำตมหรือใช้เครื่องหว่าน ใช้ปุ๋ยเคมี และเก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวข้าว แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวบ้านก็ยังรักที่จะประกอบอาชีพทำนาต่อไป ถึงแม้ว่าบางครั้งผลผลิตที่ได้รับมาไม่คุ้มกับต้นทุนที่เสียไป

- องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตของการทำนาที่ชาวบ้านนิยมทำในการกำจัดศัตรูพืช เช่น หอยเชอรี่โดยการใช้ใบมะละกอนำไปวางแล้วให้หอยเชอรี่รับประทาน เมื่อหอยเชอรี่ตัวใดรับประทานใบมะละกอเข้าไปก็จะตาย หรือวิธีการการกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงสิง โดยการใช้ดวงไฟล่อ เมื่อเปิดไฟแมลงสิงจะมาตอมบริเวณที่มีแสงสว่าง จากนั้นรวบรวมนำไปเผา

6.2 ผลการดำเนินงาน

6.2.1 รายงานการจัดเวทีการจัดเวทีชาวบ้านจังหวัดปัตตานี

ลักษณะทั่วไปของการทำนา

- การทำนาของจังหวัดปัตตานี แบ่งออกได้เป็น 2 ฤดู คือ การทำนาปี และทำนาปรัง สำหรับการทำนา การทำนาปี เกษตรกรจะเริ่มเตรียมดิน เตรียมแปลงตกแต่งกล้าตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม และจะเริ่มปักดำตั้งแต่ตุลาคมถึงกลางเดือนพฤศจิกายน จนกระทั่งช่วงปลายเดือนมกราคมถึงกลางเดือนมีนาคม เกษตรกรจะไปเกี่ยวข้าว ส่วนการทำนาปรังจะทำเฉพาะในเขตชลประทานเกษตรกรจะเริ่มเตรียมแปลงตกแต่งกล้าตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน และจะเริ่มปักดำในช่วงหน้าฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายน จนกระทั่งในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายนจึงจะเก็บเกี่ยว

พันธุ์ข้าวที่ใช้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- ข้าวพันธ์ส่งเสริม เป็นพันธุ์ข้าวที่ทางการแนะนำและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวที่ไวต่อแสงและไม่ไวต่อแสง พันธุ์ข้าวที่ไวต่อแสงที่ปลูกมากคือ พันธุ์ชัยนาท 1 , กลองหลวง 1 , ปทุมธานี 1 พันธุ์ข้าวดังกล่าวจะปลูกในฤดูนาปีและนาปรัง โดยพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดได้แก่ พันธุ์ชัยนาท 1 โดยเฉพาะในฤดูกาลทำนาปรัง เนื่องจากให้ผลผลิตสูงและต้านทานต่อโรครวมทั้งเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและ

Prince of Songkla University Pattani Campus

เพลี้ยกระโดดหลังขาวได้ดี ส่วนในฤดูนาปีเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์เล็บนกปัตตานี , เฉี้ยงพัทลุง , พันธุ์ชัยนาท 1

- ข้าวพันธ์พื้นเมือง เป็นพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรในพื้นที่ปลูกมาช้านานแล้ว ได้แก่ ช่อลุง มะจานู , อาเนาะแมเฆาะ (ลูกแดง) , ข้าวเหลือง , ปาดีนูซูด โดยเกษตรกรจะปลูกในช่วงฤดูนาปี เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงนิยมปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง

วิถีชีวิตการทำนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน

อดีต	ปัจจุบัน
1. ไถนาใช้วัว / ควาย	1. ใช้รถไถนาเดินตาม /รถไถล้อยาง
2. ปักดำ	2. นาหว่าน / หว่านกับเครื่อง
3. ปุ๋ยคอก /ปุ๋ยมูลค้างคาว (ราคาถูก)	3. ปุ๋ยเคมี (ราคาแพง)
4. วัชพืชมีน้อย	4. วัชพืชหลายอย่าง เช่น หอยเชอรี่
5. เกี่ยวข้าวกับมือ (ใช้แกะ)	5. ใช้รถเกี่ยวข้าว
6. นวดข้าวโดยใช้เท้าเหยียบ	6. ใช้เครื่องจักร
7. ข้าวซ้อมมือ	7. โรงสีข้าว

การเตรียมพื้นที่ทำนา

- การปลูกข้าวไม่ว่าจะด้วยวิธีการหว่านหรือปักดำ การเตรียมพื้นที่การปลูกเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปลูกข้าวประสบความสำเร็จ การเตรียมดินที่ดีจะต้องมีการไถดะ ไถแปรพื้นที่ เพื่อกำจัดวัชพืช และต้องมีการปรับปรุงพื้นที่ให้เรียบ สม่ำเสมอ ไม่มีแอ่งน้ำ หรือส่วนที่เป็นโคก ที่ดอน สามารถควบคุมการให้น้ำได้ แม้ว่าการเตรียมพื้นที่อย่างพิถีพิถัน ในปีแรกจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากก็ตาม

ขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ปลูกข้าว

1. การไถดะ ทำการไถหลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว จากนั้นปล่อยน้ำเข้ามา พอให้ดินชุ่มน้ำ ทิ้งไว้ประมาณ 5 -10 วัน ทั้งนี้เพื่อให้เมล็ดวัชพืชที่ร่วงลงในดินได้งอกออกเป็นต้นอ่อนก่อน

2. การไถแปร หรือการใช้ลูกตุบตี เพื่อย่อยดินให้มีขนาดเล็กลงและทำลายต้นอ่อนของวัชพืชที่งอกขึ้นมา ทำเช่นนี้ 2 -3 ครั้ง ทิ้งระยะห่าง 4 -5 วัน หลังจากนั้นระบายน้ำเข้านาขังน้ำไว้ 2- 3 สัปดาห์ ก็จะสามารถลดการระบาดของวัชพืชได้

3. การคราด หลังจากการขังน้ำจะมีวัชพืชอีกรุ่นหนึ่งที่ขึ้นมา จึงทำการคราดหรือทุบ ทำลายวัชพืชอีกครั้ง กำจัดเศษวัชพืชที่ลอยและติดอยู่ตามคันนา จากนั้นระบายน้ำออก

4. การทำเทือก หลังจากระบายน้ำออกให้ทำการตีเทือก และปรับพื้นที่ผิวหน้าดินให้สม่ำเสมอ เกษตรกรบางรายที่ใช้ลูกทุบหรืออีขลุกย่ำลงบนหญ้าหรือฟางข้าวให้จมลงไปในดินแทนการ ไถนา ดังนั้นหลังจากย่ำลงเปื่อยอย่างน้อย 3 สัปดาห์ แล้วย่ำทำเทือก ปรับพื้นที่เพื่อปลูกข้าวต่อไป

Prince of Songkla University Pattani Campus